

BUDA-PESTA

31 Octomvre st. v.
12 Noemvre st. n.

Va esi duminec'a.

Redact.: strad'a Havas nr. 1.

Nr. 44

ANULU XII.
1876.

Pretulu pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$ de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni

Epistolele unei mame.

I. Petirea.

... Dupa cum mi s'a insciintiatu, scump'a mea mica, manē se va intemplá oficial'a petire. Tu scii, ce vomu respunde noi.

Tatalu Teu si io Te vomu duce la unu omu betranu, care a vorbitu in numele fiului seu, si-i vomu dice: „Éca aici este fiic'a nóstra — ié-o!...”

Vei fi sarutata si imbraciosiata; in diu'a aceea vei capetá o cununa de flori d'albe, si in tóte deminetile vei capetá o astfelu de cununa pana la diu'a, in care vei pasí inaintea preotului; si tu vei fi mirésa.

Nimeni nu vomu dice „da!” de câtu numai celui, carui-a i vei dice si tu. Alegerea ta este libera; noi numai amu supraveghiatu si condusu, inse n'am storsu vointi'a ta.

Tu mi-ai facutu marturisiri; se cuvine dara cá si io sè-ti facu Tie. Mic'a ta poesía se va face prosa, noi inse amu vediutu-o facèndu-se. La antâia lucire a ochiului Teu, la antâi'a rosiétia din faci'a aceluia, — care mane va intrá aici cá mire, amendoi, tatalu Teu si io ne amu dtsu in taina: Déca s'aru iubi!

Conditunile de rangu, familia si avere erau asemenea; in acésta privintia n'am avutu trebuintia de informatiuni. Ceea ce ne ocupá pe noi, erau de totu alte lucruri. Tu, scump'a mea, nu sciai, cum am studiatu noi caracte-

ru lu acestui omu pe care avemu sè-lu iubimu cá pe unu fiu; cum bagámu noi in séma si critisámu fire'a lui d'a salutá, d'a Te considerá si d'a vorbí cu Tine. Déca vorbiá linu, tremurámu de frica, cà nu-i pésa multu de Tine; déca vorbiá cu focu, me ispaimantámu, cà va avé fire iute. Tatalu Teu adese-ori i puneá, fara nici o pricina, intrebári imprudente si dupa optu dile acestu tineru rezervatu, a fostu cu totulu alu nostru; noi sciamu ce cugeta, ce crede, ce scie elu.

Tu nu Te-ai insielatu, fiic'a mea, Tu ai alesu bine. Déca aru mai fi unele puncte intunecóse, déca privirea mea, pe langa tóta nisu-inti'a mamésca, pe langa totu instinctulu naviu alu animei Tale, n'a pututu vedé tóte laturile caracterului seu, Ddieu nu me va pedepsí, déca n'am sciutu sè plinescu mai bine chiamarea mea. Ddieu este martorul meu, cà iubirea mea catra Tine a voitu s'o faca mai bine si cà io adese-ori am doritu sè am genulu d'a cunosce deplinu, cum este anim'a noului meu còpilu.

Io inse Ti-juru, cà io sum indestulita, de si nu vréu sè dicu cà elu este capu-d'opera alu creatiunii; nici vreu sè crediu tóte, câte le-amu vediutu. Chiaru si acestu cuceritoriu paremise adese-ori, adeca amesuratu impregiurárilor, facea facia seriósá, nenaturala séu voiósá,

si se chichea inaintea portii, pana ce intrá in casa. Déca asiu fi pututu priví prin gaur'a chieii, negresitu adese-ori l'asiu fi vedíutu cum si-netediá perulu, cum si-esaminá inc'odata vestmintele si cum probá mai multe feliiuri de surisuri pana ce dá de celu potrivitu.

Celu mai sinceru barbatu inca este câtu de pucinu fariseu. Si déca nu va mai avé trebuintia sè observe nici defensiv'a nici ofensiv'a, déca va invinge, noi totusi vomu descoperí apucatur'a lui; inse elu o va si marturisi, ba se va si lauda cu ea si ni va dice: cà s'a temutu fórte, cà nu ni va placé. — Éra noi i vomu iertá, cà ni-a placutu astfelu si cà a mintitu asiá de bine.

D'altmintrea si Tu, fiic'a mea, arunci pré multu privirea Ta la pamentu; adese-ori Te-am vedíutu minunatu simulandu nepasare, candu suná clopotielulu la pórtá, candu anim'a Ta batea fara dumerire si Ti-cugetai: „Elu este aici!“

Intr'o di candu disputareti despre unu obiectu si elu nu erá d'o parere cu Tine, asiá erai de desperata, incâtu, dupa ce elu s'a departatu, Te pusesi la pianu si cantasi mai multe óre. Mi-viniá voi'a sè Te intrerumpu si sè-Ti plangi durerea la sinulu meu, eram felice a reafá in Tine acele-si dureri si placeri, cari le simtisem si io in vèrst'a ta.

Sè vorbimu inse despre cele d'acum! Mane inainte de amédi dara va fi petírea oficiala. Acést'a va fi intrarea cu facia solena a tinerului, care mane va aparé fórte curiosu, si nici nu i-asíu puté iertá déca nu va fi perpleu.

Tu, scumpa Victoria vei fi cum vei puté. In diu'a candu d'antâiu Te-ai pregatitu pentru balu, am pututu inspirá toilet'a ta si ti-am pututu dá svaturi in privinti'a portárii Tale; asta-di este altmintrea. Asta-di tu ins'a-ti si prin a ta purtare, imbracaminte, si pusetiune trebue sè dai espresiune simtiementului teu, ce te misca. Asculta numai si numai de anim'a Ta. In simplicitatea amorului Teu, in modesti'a virtutiloru Tale, cari negresitu voru fi pretiuite, cu increderea in tine insa-ti, in noi si in elu, te vei presintá lui, care fara siovaire ti-intinde man'a, dupa ce ti-a datu anim'a sa.

D'aici incolo elu tóte dílele va vení la noi. Io n'am dreptulu nici d'a Te ferí, nici d'a nu Te ferí dinaintea lui. Obiceiulu casei nóstre nu voiu sè-lu schimbu; nici voiu sè fiu pazi-tórea ta; acést'a este tréb'a ta . . .

Bietulu va crede, cà mai antâiu va trebui sè se supuna unei cuarantine. Elu te va agrái linu. Io sum convinsa, cà elu nu Ti-va

spune nimic'a ce n'asiu puté audi si io. Aceste secrete io inca la cunoscu. Tatalu Teu inca i le-ar puté insirá.

Tu vei ambl'a calea, pe care a amblatu si mam'a Ta; Tu inca vei aduná florile aurie, cari le-am adunatu si io. Tu le vei aduná cu aceea-si securitate, fara vana cochetería, fara nehotarire fetésca.

Noroculu Te ascépta cu rabdare, increde Te si tu lui cu rabdare; nu grabí pasiulu Teu; càci elu s'ar puté face umbr'a Ta si ar alergá inaintea Ta, mai iute de câtu Tu! Nici sè fi pré incéta, déca ai pornitu drumulu casetoriei, càci junele Teu amicu, care te insociesce pe acestu drumu, acusiú Ti-va jurá a trai si a murí cá sociulu Teu de caletoría.

Marimea, ce mi-am rezervatu pentru a incununá invetiaturile mele, sublim'a bucuría ce asceptu dupa aceste indreptári, io le possu in deplina mesura, anume marirea si bucuría d'a Ti-spune fara cá sè rosiesci, si fara cá sè galfezesci, infricosiatulu cuvente „iubire“, care cuprinde in sine tóte dorintiele omenesci, tóte promisiunile ceresci.

Da, fiic'a mea, este iubirea care acum'a se incepe pentru Tine; iubirea a supr'a carei-a mama ta nu póte fi jalusa, pe care tatalu teu o va binecuvéntá si careia lumea nu-i va puté denegá stim'a. Primesce-o cu modestia si umilintia. càci placerile ei trebue platite cu mari datorintie, adese-ori cu grele suferintie.

Nu fi superata déca celu-a ce ti-va spune linu acestu cuventu, nu-lu va pronunciá chiar astfelu cá sè-lu pricepi, precum o face maica ta, care vorbesce cu voce mai sonóra catra tine. Si déca din sfiéla séu respectu nu va cute-diá a-lu pronunciá, érta-i si acést'a; elu ascépta; intr'o di elu totusi ti-lu va spune, vei vedé atuncia, cà cuvintele cari sunt cele mai dulci, sunt acele, cari omulu nu le buchiséza . . .

II. Diu'a cununiei.

Scump'a mea fiica! Mane-i diu'a cea marétia. Pana candu tu in chili'a ta te arunci in dulci visári, io in chili'a mea me desmerdu la aducerea a minte a díleloru trecute.

Astfelu ambele amu scurtatu diu'a acést'a, cea din urma care amu petrecutu-o la olalta sub unu coperisíu.

Atuncia ne-amu sarutatu, si de si asíu fi avutu d'a vorbí despre fórte multe inca cu tine, ti-am disu:

— Hodinesce-te, fiic'a mea, pentru cá mane in biserica mirés'a sè fia frumósa si voiósa.

Éra tu mi-ai respunsu:

— Pune-te la hodina, maica, pentru că mane sè apari asiá de frumósa si tînera pe cum ai remasu.

Apoi ne-amu despartitu, dupa ce ne-amu mintitu un'a pe alt'a, fara inse a ne incelá. Cáci tu, sum convinsa, nu dormi inca, éra io ti-scriu acésta epistola.

Tu vei ceti acésta epistola inainte de ce te vei duce la biserica. Tu o vei purtá la tine. Io voiu cá anim'a ta s'o simtiésca cá o neince-tata gugulire din partea animei mele. Io voiu cá acést'a epistola sè-ti spuna bucuri'a mea, candu me vedi plangêdu.

La astfelu de sublima di totu-de-una se plange pucintelu; aceste lacrimi inse nu tre-bue sè neodihnésca pe nimeni. Celelalte mame, la cari n'a venitu inca rîndulu le invidiédia; si acele, cari le-au si uitatu, li consacra suri-sulu loru.

Intimpina deci fara frica nóu'a-ti viétia! Tu esti démna de ea. Tu meriti dulcetile si suferintiele ei, cáci fia-care durere ce o femeia onesta simte in viéti'a ei conjugala, produce in anim'a ei o nóua virtute si imbraca fruntea ei cu gloria.

Nu teme nimic'a, fiic'a mea, pentru cá nu-i nimicu de temutu. Asiu dorí sè-ti fíu modelu, si in deminétia, in care avemu sè ne des-partimú si sè-ti facu cele mai bune felicitári, n'am d'a ti mai spune nimicu de câtu : ambla pe aceea-si cale, pe care am amblatu si io! Nu rugá pe Ddieu sè te crutie de unulu dintre spinii, cari m'a ranitu, cáci aceia m'au facutu un'a dintre cele mai indestulite socie, si mai fericite mame.

Ceremoni'a religiósá se va incepe in bise-rica. Barbatulu, care inaintea preotului va pune man'a ta intr'a ta, prin acestu actu reli-giosu nu se va face nici santu nici angeru. Tipulu seu sè fia totu-de-una inaintea ta, chiar si candu stai inaintea lui Ddieu, si sè nu-lu idealisedi cá si candu ai vedé pe Ddieu in elu.

Am sè-ti mai dau óre alte svatuiri in acésta di de bucuri'a?

Tu vei fi frumósa, cáci anim'a ta va stralu-ci in faci'a ta. Tu nu vei face facia triumfa-tória, cáci alegerea unui barbatu nu este cuce-rire. Este o datorintia, care acum se incepe. Noroculu teu nu te va confundá, pentru cá tu l'ai meritatu.

Intrandu in biserica d'o parte vei avé de propta famili'a, care te incungiura, si speran-ti'a in famili'a in care intri. Nu-ti uitá de ni-me, inse nici de tine. Te voru critisá, tu inse

sè remani precum esti de la natura. Déca vrei sè ajungi acést'a, este bine a nu ascunde nimi-c'a si a nu face parada cu nimic'a.

Nu este trebuintia sè-ti recomandu a iubi pe barbatulu teu; ti-spunu numai : sè nu te temi a-lu iubi. Infrumsetiesce-te, fiic'a mea, cu tóte farmecele, câte natur'a dà acelora, cari asculta de ea, fara a pecatuí in contra vre-unei legi morale; si nici odata nu te teme a-ti aretá noroculu.

Barbatulu, pe care l'ai alesu si care co-respunde dorintieloru nóstre, ni se parea a po-sede acele-si virtuti si gresieli cá si tine. Déca mai tardiu aru ajunge la o neprevediuta pre-valintia a supra ta, atuncia fi mandra si nu te dejosí, cáci increderea lui in tine cu atátu mai mare si mai pretiósá va fi. Éra deca tu l'ai aflá in óre-care privintia slabu, atuncia nisuesce prin o mai precisa incordare de puteri din par-tea ta a implé acestu golu, si nu lasá nici odata a disolvá ecuilibriulu sufleteloru vóstre!

D'altminte sè nu credi, cá acést'a este lucru anevoiosu, pentru cá cei mai prosti, déca se iubescu, o facu in modu genialu, si adese-ori cei mai geniali n'o sunt in stare déca iubi-rea loru nu este d'ajunsu inradecinata.

Tu vei ajunge a fi copilulu unei nóue fa-milie; ceea ce perdemu prin tine, sociulu teu fia câtu de bunu si de respectatoriu, nu va puté nici odata suplini. Parintii dau fiic'a loru; cei ce au fii adese-ori cástiga mai multu, déca acesti-a se însóra.

Io am cumpenitu despartirea nóstra in tóta marimea ei. D'antâiu in viétia me para-sesci, si pentru totu-de-una. Io surprinsa a me simti fericita fiindu totu odata intristata. Deci nu fi nici tu superata. Fericirea mea suppli-nesce superarea mea. Neodihn'a ta ar puté scurtá fericirea mea.

Maritarea copilei este pentru mam'a sa a dóu'a nascere a ei; ea o parascesc ranindu-i anim'a. Du-te! si nu te intorná sè vedi déca plangu séu ba? D'abié asceptu sè te vediu in nóu'a ta copilaría, in nóu'a ta viétia.

Fii cu adeveru fiic'a acelora, cari te nu-mescu copilulu loru. Numesce-i „tata“ si „ma-ma“ fara sè pretindi cá sociulu inca sè ne nu-mésca astfelu, ceea ce lui i va cadé mai greu si pe noi ne-arú miscá mai pucinu.

Femeile dispunu despre o mai usióra, mai intima gentilitate; barbati aréta chiar si gra-titudinea cu óre-si care superbia.

Lasa deci sociulu teu sè ne iubésca cum va puté; noi i vomu fi multiamitori si pentru cea mai pucina simpahía.

Gatatu-am óre? Da, fiic'a mea. Io te voi conduce pana la pragulu, unde drepturile si datorintiele mele încéta; inse nu-lu voi trece. In chili'a in care candu-va me voi instalá cá mama buna, voi fi mai perplexa de câtu mam'a ta. Petrunde in misteriu iubirii numai. Ffi sanetósa, fiic'a mea! Visàrile tale au ajunsu la sfirsitu; ale mele éra se incepu . . .

Ionu Valeriu Barcianu.

Sufletulu maicei.

E miédia nópte. Unu ventu vestese
Furtuna grozava pe tintirimu;
Si lang'o cruce ingenunchiéza
Unu june fragedu, unu tineru sublimu.

Adese 'n basme, povesci frumóse,
Ce maic'a-i iubita istorisiá,
Audí elu multe de revenire
Din mórtea cea négra, mórtea cea rea.

Cà 'n miédia nópte suflete blande
Vinu leganate 'napoi pe pamentu,
Si de candu sórtea i-a fostu menita
„Orfanu“ sè-lu numésca pe acestu pamentu;

Elu nopti intregu senine, negre,
Siediutu-a pe-alu maicei negru mormentu;
Miediulu noptii trecuse in grabire,
Si maic'a, maic'a n'a fostu pe pamentu.

Diorile dilei venindu in lume
O voce lina departe siopti:
„Ce 'n asta viétia dispare, merge,
In ceea lume d'abiá vei gasi!“

E. d'Albon.

Beizadea Tudurelu din Moldova.

— Traditiune. —

Beizadea Tudurelu traia in secolulu alu XVI-le, departe de resiedinti'a domnésca din Sucéva, in curtea lui beizaden'a din orasiulu Odriului, retrasu cu famili'a sa de ori ce comunicare de curtea domnitoriului, in nisuinti'a-i traditiunala a protoparintiloru lui, de a recapatá tronulu Moldovei, pe care lu-avusera odata stramosii loru si ai lui.

Elu se tregea din fiulu celu mai tineru alu unui voda din Moldova; inse fratii lui si urmasii loru l'au eschisu pe dinsulu si pe urmasii lui de la tron, si elu si urmasii lui traiau in opozitiunea cea mai mare cu domnitorii, intrebuintiandu ori ce privilegiu, de a puté cuprinde tronulu.

Inse tóte fure insedaru!

Elu si ei avura aceea-si sórte, cá si altii

multi descendinti ai domnitoriloru, de a fi eschisi din domnia.

Ei traiau in curtile loru domnesci, departe de capital'a tierii, cu atributiunile unui „principe de coróna“, pe cari i numia poporulu si legile „beizadea“, cu luxulu si pomp'a unoru principi adeverati.

Curtile loru le numia poporulu „curtile mari“, — „curtile romanesci“, — curtile bezedesci“, — diferindu-le de curtile aristocratiei tierii, pe cari le numia simplu „curti.“

Curtile aceste romanesci erau mari si inalte si zidite din pétra, apoi din caramida tare, dupa cum se afla si acú ici cólea prin Bucovina si Moldova putine ruine, dar ale caroru istoria o scie bine tieranulu romanu, — cantandu in cantecele sale, istorisindu in traditiunile sale sórtea nu unei astu-felu de curti.

Ruinele din Sucéva in Bucovina aréta intru óresi-cum form'a acestoru curti. Si cum s'a aflatu acuma, cá bisericile existente din evulu mediu stau intr'o referintia cu curtile si zidurile architectonice de pe atunce din tierile apusene: a trebuitu astu-felu de lege sè existe si in resaritu, in tierile romane, cáci o aflamu in Galiti'a, tier'a megiasia cu tierile romane, respectivu cu Moldova.

Dar, cá si acú, erá si atuncia tint'a beizadeloru de a imitá totu, ce erá in metropolea tierii, si ei nu erau decâtu din aceea-si familia domnitória.

Pe partea cea dinaintea curtii se aflá dridin'a, cerdaculu numitu in dilele de astadi. Cum aretá, si cu ce arta impodobite erau, nu putemu scí, cáci cerdacurile din casele din dilele de astadi, pe cari le numimu „adeverate case romanesci“, si cari sémena mai multu de siure, cu greu ni-aru dá o icóna despre dridinele din timpurile aceste, candu cavalerismulu erá uniform'a atâtu a francesiloru, germanismulu, câtu si a Romanului, a Polonului câtu si a Rusiloru, si mai alesu din epoc'a cea adeveratu-cavalerésca si eroica a lui Stefanu celu Mare, din care epoca atâtu lucruri de anticitati aflamu in monastirile Bucovinei si Moldovei, cari aréta totu acea stare de progressu, cá si cele din tierile mai innaintate in timpulu de astadi.

Si nu puteau sè locuiesca Vodii nostri, ori se diceau duci, dupa cum lu-vedemu numindu-se pe Voda Valachiei „Dux Ognads“, Duce Ognadu, inainte de anulu 1150 in Galiti'a, inaintea dinasiei Dragonidiloru, in casutie de asta

forma mica, cum le aflara Austriacii la ocuparea Bucovinei in secolulu trecut.

Poporul nostru candu si-reaminte de timpulu acel'a, dice de „curti mari, curti domnesci de se vedu in Stoinesci.“

Mai multe usi duceau in curte si scari inalte se suiau in etage, si erau sindilite cu hai-zasiuri.

Langa curte erá gradin'a, printre a carei straturele, pline de floricele, se plimbara femeile romane. insotite de multe robe de ale loru, „cum e legea imperatésca, nu cá a nóstra tieranésca.“

Curtea erá incungiurata de unu zidu latu, cu portitie, prin cari se intrá in curte. Curtile erau zugravite pe din laintru, podelele camerelor erau poleite si in camere affai multe scule, adunate din mosi stramosi si multe armaturi din timpurile acele.

Si candu au aflu Romanii din Romaní'a sculele pretiose „cloc'a si puii“, ne-amu fostu atuncia de abiá convinsi, cá modernitatea nóstra nu-i comparabila cu anticitatea, si candu le vedeamu, pare-ni-se, cá Romanii din trecut au fostu cá si cavalerii italiani, francesi si germani.

Mesurarea trecutului nostru cu presentele, decadiutu si ruptu de continuitatea trecutului nostru, a adusu acele rezultate, cá ori care Romanu insusindu-si progressulu culturalu alu vr'unui poporu innaintatu din occidente, i viniá ori ce lucru romanu deositoriu, si mai alesu literatur'a suferiá si remanea fara spriginu alu publicului, cáci elu o priviá cá esita din manile cá ale lui „Latesiu iscalitu.“

In o astu-felu de curte locuiá beizadea Tudurelu cu consóti'a lui. Ei aveau numai o flica, ce o numiau Ilinutia. Ambii parinti traiau in copil'a ast'a, unic'a loru sperantia si man-gaere.

Ilinutia a trecut peste optu-spre-diece ani si erá de o frumsetia extraordinaria, si de parte s'a fostu latitu faim'a despre frumseti'a ei. Din tóte partile viniu junii la curtea beizadei si toti fure primiti cu ospitalitatea renu-mita romana.

Beizadea Tudurelu erá unulu din cei mai avuti principii. Elu avea mai multe „curti domnesci“ in diferite locuri ale tierii; avea trei sute de mosióre, cu atâte sate, pai-spre-diece mori de ventu, turme nenumerate de oi si her-gelí de murgi, multe pungi de irmilici si ladi de galbeni si nenumerati voinici si slugi.

Toti vinitii fure primiti, cari petreceau in

curtea beizadei mai multe septemani. In timpurile aceste se cultivá ospitalitatea mai multu decâtu ori candu. Principii, cátu si boerii, imprasciati prin tíera in locuri departate unulu de altulu, chiar in mijloculu paduriloru, invita adese pe ai loru cunoscuti sè-i cerceteze, si timpulu acest'a romanticu nu ingadiuá sè se astepte ei multu. Cunoscutii loru viniu cu totu alaiulu loru, cu voinici inarmati cu palosie, cu buzdugane pe la siele, iatagane pe la bráne si cu coifu pe capu, calare pe murgi sprinteni, la prietenulu loru.

In curti se faceau cele mai mari pregatiri pentru primirea loru. Mai multe septemani petreceau ei, in bancheturi, inchinandu pahare unulu la altulu, candu in cantari. cantate de ei insii-si, candu in jocuri, in hora.

Óspetii, adeca barbatii beau si se veseliau langa o mésa rotolata de pétra, lucrata din ciocanu din curte. Stapanulu arangiá pentru óspetii sei jocuri, cari custau de regula ia harazitu si lupta. Stapanii de regula haraziau si damele si voinicii priviau. Óspetii incalcau pe murgi, si in fug'a cea mare se hartiau, palosiele zinganindu, sulitiele invertindu, buzduganele svirlindu, candu in clipéla dedeau navela catra olalta. Êr lupt'a o faceau desgolindu partea trupului de susu si unghendu bratiile cu oleiu, se apucau unulu din bratiile altuia.

In timpurile mai tardie asta lupta se facea numai de „slugi“, privita de Voda si de boeri. La aceste bancheturi viniu adese ori si la inimiceti, ce se curmá de regula cu lupt'a cu palosiu si trinta. Lupt'a cu palosiu se facea langa curte. Ei invêrteau palosiele si le asvêrliau unulu in altulu, care ori isbiá in adversariu, ori vêjeiá in ventu si se loviá de ziduri si se intorcea innapoi, ingropandu-se in pamentu, pana in manunchiu. La trinta se apucau luptatorii de bráne, inclestandu-se la lupta si luptandu-se multu timpu se invêrteau candu in locu, candu se duceau la vale, pana ce slabiau unuia puterile si adversariulu lufrangea de mijloculu corpului.

Stepanulu visitá in scurtu pe óspetii sei. Inse reu stetea femeile. Ele nu parasiau curtile, si nici nu luau parte la tóte petrecerile barbatiloru. Ferestuc'a mica a curtii erá loculu de unde femei'a priviá in departare, ori de nu vinu óspeti? — séu se plimbá in gradin'a curtii, „cum e legea imperatésca.“

(Va urmá.)

D. Ol.

VULTURII BOSFORULUI.

— Romanu de RAOULU NAVERY. —

(Urmare.)

Dilele se petreceau in Serea fórte uniformu. Iléna supraveghíá instructiunea filoru sei si-i tienea langa sine in tóta diu'a câte-va óre.

In fiasce-care di princii faceau câte o excursiune calari. Davidu i insociá adese-ori. Nimicitu prin rusine, vatematu in prunciéle orgoliului seu, dinsulu nu se putea mangaiá, cá nu mai vede candu se scóla câte o grupa de curtenitori; dinsulu nu se puteá dedá cu singuratatea si departe sè fia multiamitoriu Ilenei pentru amabilitatea si nealterata si fíloru sei pentru respectulu loru statornicu, dinsulu erá aprópe sè li impute cá se aretau lui superiori in nenorocire, precum s'au aretatu in periclu.

Dinsulu erá morosu, evitá sociétatea, se incuiá o parte a dilei in apartamentul seu, insocindu pe ai sei numai in órele mesei. Aceste erau tacute. Tinut'a lui Davidu inghiatiá pe copii; Iléna se încercá in daru a îndreptá conversatiunea spre cutare objectu usioru: unu gestu, o privire a imperatului erau destule spre a suprimá impresiunea produsa prin cuvintele principesei.

Candu se affá singuru, Davidu se predá une-ori parocsismului de o furia nedescrisa. Dinsulu se credea a fi in presinti'a lui Mahometu, i improsicá, cá i-a furatu tronulu si i promitea, cá se va resbuná intr'o di. Fíiulu seu celu mai mare, audindu-lu dintr'unu frundiariu alu gradinei apucatu de unu asemenea parocsismu de furia, întrebá mai tardiu de maica-sa, cá, cum se pareá a visá si acceptá taica-seu, nu voru încercá óre ei mai tardiu a luá respłata stralucita pentru perderile loru.

— Fíiulu meu, — response Iléna, — cuventulu regiloru e santu: Mahometu, dreptu pretiulu alu abdicerii nóstre la tronulu Trapesuntei, a juratu, cá va respectá locuitorii si avutiile ei; pana ce Mahometu nu va deveni sperjuru, noi vomu fi oblegati inaintea lui Dumnedieu si a santiloru de a ne tiené promisiunea.

Intr'o séra, candu chiar se finí cin'a familiei, unu servitoriu anuncia, cá unu caletoriu cere de la imperatu de a fi admisu in presinti'a sa.

— Numele lui? — întrebá Davidu.

— Apostoli.

Espressiunea bucuriei se reversá pe faci'a Ilenei.

— Bine sciam, — dise dins'a, — cá acesta nu ne va uitá.

Sè vina! Sè vina!

Unu momentu mai tardiu Apostoli erá introdusu.

Tinerulu greu, care se bucurase de cea mai inalta favóre la curtea din Trapesunta si a caruia avutiá erá egala cu a imperatului, acestu ministru favoritu alu suveranului seu, care, de la caletori'a antái'a a lui El-Scheriff in capitala, legá amicétia cu principiulu, nu se putea recunósce. Imbracatu in vestminte sfasiate, acoperitu de pulbere, perulu rasu, dinsulu imbetranise de diece ani, si copíi esitau a-i intinde man'a.

Apostoli se lasá pe unu genunchiu inaintea imperatului.

— Stapané! — dise dinsulu.

— Eu nu-ti sum deja stapanu, dar ti-remanu amicu, — response Davidu, in sinulu tristetiei si umilirii mele nimicu nu me putú mai tare mangaiá, decâtu vedíut'a ta. Sciam bine, cá tu vei remané credintiosu si nenorocirii.

— Ah! — eschiamá Apostoli, — fiasce-care cercetare nóua me léga mai tare de voi si face persón'a vóstra mai santa inaintea mea.

— Cum de ti-s'a permisu a veni, sè vedi pe suveranulu teu detronatu? Mi-se lasa dar curtenitori in necasu! . . .

— Ah! — response Apostoli, — nu ve bucurati, cá me vedeti . . .

Eu sum, ca solii tramisi casei lui Iobu, purtatoriu de noutati rele . . .

Iléna ingalbeni cugetandu la fic'a sa; numele lui Georgiu espirá pe budiele parintelui.

— Iertati-mi inaintea reulu, ce voiu sè vi facu, — dise Apostoli intr'unu tonu miscatu; mi se parú, cá revelatiuni atátu de grele, nu se puteau face numai prin o gura amicala, cáci, fiti siguri, dupa ce voiu fi enaratu afrontulu, vomu vorbí de resbunare.

— Vi aduceti a minte, stapané, — dise dinsulu intr'unu tonu accentuatu de mania, cá, jertfindu-ve pentru binele tuturoru, ati consimtitu sè abdiceti de tronu spre a scapá Trapesunta de bombardare si locuitorii ei de esiliu. Binecuventările si durerea tuturoru vi urmariu in acestu esiliu voluntariu; toti vi erau multiamitori pentru jertf'a adusa, si ce nu fu in stare a vi rapí Mahometu, fu recunoscinti'a si compatiuirea universala.

Davidu oftá, cá si cum i s'ar fi usiuratu anim'a de o greutate enorma.

— Dar, — reprinse Apostoli inversiunandu-se, de abié disparú vasulu, care ve ducea spre Serea, înainte ochiloru, sultanulu, atátu din resbunare, cátu spre a satisface pretensiuniloru azabilori, si janisariiloru sei, numai decâtu li-dadú préd'a cetatea invinsa. Trei dile cursera sangele prin strade si prin palatiuri; trei dile fura jefuite casile avutiloru, locasiurile domniloru si colibele saraciloru. Insulte, brutalitati si crudimi fara nume s'au eserciatu in contra invinsiloru.

Davidu scóse unu strigatu surdu. Tinerii princi se stringeau pe ascunsu de mani.

— Acést'a inca nu e totu, — reprinse Apostoli. O casa se póte predá, tesaurii imprasciá, avutii cetátii reduce la saracia, far' de a reesi prin acést'a a suprimé nationalitatea unui poporu invinsu. Dar ceea ce voiá Mahometu, erá, cá in Trapesunta sè nu mai remana greci cu influintia si invetiati, puternici prin influintia si avere. Cá sè póta face din capital'a vóstra cetate turcésca, trebuia sè incépa a o impoporá de turci. A acceptá, cá miscamentulu acést'a sè se indeplinésca merenasíu, aprópe prin estirpire nu puteá sè satisfacá impaciintiei sale. Dinsulu aveá de a darui unu numeru mare de supusi, ocasiunea i se pareá favorítoria . . . Intr'o nópte se iau cu putere din locasiurile loru fostii vostri ministri, cei, pe cari nascerea si averile loru i faceau temuti si invidiati, se punu in catusi si se arunca pe fundulu vaselorului lui Mahmudu, care aveau se reintre in portulu de Stambul.

— Infamía! — eschiamá Davidu.

— Dar cum ati scapatu voi? — întrebá imperatés'a adresandu-se lui Apostoli.

— Suprinsu in somnu, eu fui tétitu cu mai multi dintre amicii mei; dar abié me aflasem pe aco-

perisiulu naiei, preferindu mórtca sclaviei, me si aruncaí in mare... Intunecimea nu iertá se me persecute; me priviau de mortu si-me lasara sortii mele.. Sustienutu prin instinctulu conservárii si prin dorulu de a-mi resbună, innotai eu barbatia spre malu si-avui norocirea de a-lu ajunge chiaru in acelu momentu, candu simtiam, cá puterile me parasescu.

Nisce pescari bravi me primira, aflara, fara sè me intrebe, istori'a nenorociriloru mele, mi-dadura locu in misiéu'a loru coliba, pana ce fui vindecatu de langórea, care me apucase. De abié ajunsei destulu de tare spre a puté stá pe pitióre bravii ómeni, vedindu-me gat'a sè-i parasescu, me intrebara:

— Déca luntrea nóstra ve va puté duce, unde doriti sè ajungeti, luati-o!

Eu binecuvantai devotamentulu amiciloru mei noi; singurulu doru alu meu erá doru alu meu erá sè ajungu la voi, de a vi aduce de scire perjuriulu lui Mahometu si de a vi díce: „Sunteti eliberati de juramentulu vostru; nu veti încercá nimicu pentru libertatea vóstra?“ Pana-ce pescarii din Trapesunt'a me duceau prin puterea lopetiloru spre malulu celu mai apropiatu Serei, náile lui Mahometu reintrara triumfatórie in Cornulu-de-Auru... Dar inca aceste nu sunt tóte... Armat'a lui Mahometu remase campata spre siesurile Trapesuntei, Siroiei si Tokatului... si copiii familielor esilate fura dusi la Galipoli, cá sè se instruedie prin ulemi si apoi sè se incorporedie in cohorteja janisariloru.

— Dar Georgiu, scumpulu nostru Georgiu? intrebara princii.

Apostoli tach unu momentu.

— Muritu-a dara? intreba Iléna.

— Ba, dómna, respunse tinerulu grecu; din contra, elu se bucura de deplin'a favóre a sultanului.

— Acést'a, far' de indoieía, o datoresce sororei sale?

Apostoli si-plecá capulu.

— Ah! vorbiti! eschiamá Iléna; trebuie sè sciunu tóte.

— Bine dara, acést'a protectiune o datoresce abjuratiunei sale.

— Ah! eschiamá Iléna, ruin'a, rusinea, tóte le putemu suportá, numai apostasi'a nu!

Davidu privi pe-lungu la Apostoli si vedindu-lu atátu de abatutu, adause:

— Acest'a nu e totu, asié dara? Vi-a mai remasu inca ceva oribilu de a ni descoperi?

— Fiic'a mea! fiic'a mea? repetá Iléna.

— E ceea mai nefericita sclava...

— Sclava! repetá imperatés'a; dar n'a luatu-o Mahometu de socia?

— Nu, respunse Apostoli; acestu afrontu a fostu celu de pe urma, pe care dinsulu l'a reservatu pentru famil'a vóstra. Ered'a Comneniloru si Cantacuzeniloru se afla amestecata in haremu intre odaliscele din Georgi'a si Circasi'a.

Davidu sari in picióre: erumperea durerii sale se marginea in acestu momentu cu nebuni'a. Esaltatiunea sa inse disparu intr'unu abatementu fara veste, si intindendu-si bratiile catra imperatés'a, dinsulu strigá cu o voce rogatória:

— Oh! fiii mei, iertati-me! Trebuieá sè sciui mai bine a murí in medioculu vostru, decátu sè ve espunu la nisce nenorociri atátu de rusinóse!

Generós'a femeia aflá, cá consotiulu ei e pré

tare pedepsitu, cá sè-i póta face imputári; dins'a se indestuli de a i díce:

— Mahometu nu se va opri pe acést'a cale... Noi vomu cadé viptime violentiei sale si martiri credintiei nóstre... Ceriulu ni se aréta induratu permitendu, cá escesulu nefericirii nóstre sè nu ni lase nimicu de regretatu in acést'a lume.

Dins'a tocmai fini de a pronunciai aceste cuvinte, candu servitoriulu, care introduse pe Apostoli, reaparú.

— Unu strainu, care venie de la unulu dintre princii familiei, doresce a se acuitá de o insciintiare importanta, díse dinsulu, dupa-ce se inchiná profundu inaintea lui Davidu.

— Intro-dú-lu, díse Iléna; anim'a nóstra e atátu de sfarmata, încátu nu e cu putintia, sè se faca a mai suferi.

Unu momentu dupa acést'a intrá in sala unu omu, care purtá vestmintele unui dervisiu (monacu turcescu.)

— Am de a vi spune nisce cuvinte ponderóse, díse betranulu: nu este aici nici inimicu, nici amicu falsu?

— Vorbesce, díse Davidu, noi suntemu prega-titi la tóte.

— Éca ce am de-a-ti repetá din partea lui El-Scheriff, principele liberu alu Turcomaniei: „Inainte de néu'a cea mai d'aprópre voiu fi redicatu o armata spre a reprinde Trapesunt'a... spre a-mi resbună pentru crimele si sperjuriile lui Mahometu alu II-le.“ Dinsulu me tramite, sè te intrebu: primí-vei tu óre ajutoriulu bratiuluí seu?

— Lu-vomu primí, respunse Iléna; defaim'a facuta fetei mele, violinti'a eserciata in contr'a supusiloru nostri, ni redau libertatea actiunii.

— Ascépta dara a-lu vedé aici inainte de lun'a a sieptea... Causa, cá nu aducu epistóla de la consangénulu teu nobilu, este, cá drumurile suntu fórte nesigure... Percamentulu se póte luá, pana ce in daru s'ar încercá cineva a rapí secretulu Turcomanului fidelu.

Tramisulu refusá de a primí darulu modestu, ce voiá sè-i dèe da famil'a detronata; dinsulu plecá pe cale, ca sè ajunga éra la El-Scheriff.

Acest'a nu rentornase in statele tatane-seu. Indignatu, cá Mahometu nu si-a tienutu cuventulu, vatematu cá princiu, cá consangénu alu Comneniloru, prin afrontulu facutu sangelui seu, dinsulu si-ascunse man'a inaintea ochiloru tuturor, ba chiaru si inaintea lui Mahometu, si sub pretestulu, cá sanetatea Sarei, maicei sale betrane, pretinde o clima de totulu blanda, se cerú sè póta remané in Yenesiru, in locu de a insoci pe Ouzoun-Hassan in Turcomani'a.

Alegerea resiedintiei pentru maica-sa betrana a lui El-Scheriff erá pe deplinu justificata prin situatiunea cetáti si frumseti'a ténutului ei.

Situata pe o colina, Yenesiru privá spre cetatea Brus'a, edificata pe o cósta a Olympului, care o incingeá cu o cingatória de arbori si de flori.

Peste véra riurile spumagatórie, ce isvoriau din néua, udau siesurile rodítórie, cari domniau cetatea; ér' de alta parte isvórele ei calde, renumite pentru influinti'a loru sanitaria, atrageau la báiile ei o multi-me de straini. Umbr'a plataniloru sei, purpurulu víieloru sale, ród'a siesuriloru sale atátu in spice, câtu si in pasciuni adunau in murii sei si grupau in cam-

piele sale o poporatiune activa si nenumerata. Imperatii greci aveau odinóira aici unu palatu de véra, care rivalisá in placeri cu cele din Adrinopolea si Bizantiu.

La Yenesiru se retrase, obositu de fapte eroice, marele Othmanu spre a traí aici in simplicitatea unui cavaleru si pastoriu. Dinsulu relasá fiiloru sei unu imperiu; inse dupa-ce espirá fundatoriulu regalului turcescu, nu se aflá in colib'a sa decátu o lingura de lemnu, o saritia, unu peptariu chindisitu cu specma colorata si unu turbanu de pênza de canepa. Oi si cai, éca totu, ce posedea; ras'a acestoru animale se bucurá de atáta veneratiune, incátu se intaresce, cum-ca dins'a se sustiene si inmultiesce si astadi pe cóstele erbóse ale Olympului.

Sar'a si nepotulu ei se asiediará in acelu palatu, in care se celebrasera nunt'a lui Amuratu. Bajazetu si Jacobu cu prinsesele familiei imperiale.

Vatematu pana in fundulu animei, atinsu de odata in orgoliulu si amorulu seu, El-Scheriff si ascundeá dinnaintea tuturoru afara de Panagi'a durerosulu seu secretu.

Innaintea acestei, care i-a ascultatú antáiele sale confidintie, dinsulu nu rosiá de fidelitatea sa si indresniá a vorbi de Ann'a Comnena. Adese-ori insociá tiner'a féta pe principiulu in lungile preamblári intreprinse de dinsulu prin tienutulu Yenesirului. Dinsii cutrierau campii plantati de meri granati in floriti, de smochini cu frunzie intunecóse, largu taiate si de aurantieri, cari imbalsamau pe-departe campi'a. El-Scheriff si Panagi'a vorbeau la aste ocasiuni de esilatii din Serea si numele Annei reviniá adese-ori pe budiele junelui.

Panagi'a ascultá in tacere laud'a Annei Comnene, si câte-odata El-Scheriff, oprindu-se de-odata, dicea tenerei fete.

— Tu nu-ti poti imaginá, ce suferu eu!

— Uitatu-ai, cá eu iubescu far' de sperantia? respunde Panagi'a.

De alta-data El-Scheriff se parea castigatu prin linistea insocitóriei sale. Dinsulu vorbeá de trecutu fara ameratiune cá de o nenorocire nereparabila. Vocea sa tradá aprópe iubire, candu se adresá tinerei fete si fia-care privire séu vórba i-multiámiau de paciinti'a si blandeti'a ei. Câte-odata, obositi de mersulu lungu, cereau ospitalitatea cutarui pastoriu de capre, lasandu acestui-a — candu se departau — daruri bogate in semnu de recunoscintia. Ómenii i-iubiau si binecuventau pe ori-unde treceau si nu unu betranu cugetá vediendu-i atátu de tineri si frumosi, cercandu singuratatea: Acesti-a sunt fiitori, consoci.

Intr'o séra, in care El-Scheriff rennoi innaintea Panagiei suvenirulu aceleia, pe care o numise o óra fidentiat'a sa, tiner'a féta i-dise cu blandeti'a:

— Déca nu poti traí far' de ea, pentru-ce nu incerci a ti-o recástigá?

— Dar cum asiu puté asié ceva?

— Rapesce-o sultanului!

— Mai iute i asiu luá Adrinopolea si Stambululu, decátu un'a odalisca din haremu.

— Atunci insarcinédia cu acést'a misiune o faptura desterá si devotata.

— Nu cunoscú nici un'a, care se consimtiésca a se espune torturei pentru mine...

— Ací-i Panagi'a, replicá tiner'a féta.

— Si tu te-ai espune?...

— Si mortii, cá sè-ti servescu... Numai cá ar trebui sè-mi fii intr'ajutoriu.

— Vorbesce! ce ai face? care ti e planulu?

— Déca doresci, stapanu, in trei dile voiu fi parasitu Yenescirulu ducéndu cu mine numai pe fidelulu meu Gurganu. Voiu ajunge la malu, de unde apoi me voiu imbarcá spre Bisantiu. Póte voru trece mai mnle luni, pana sè-mi ajunga scopulu... Sub acestu timpu lasandu tatane teu grigi'a de a sulevá Turcomani'a si de a-si cástigá alianti'a Persiei spre a reincepe lupt'a cu Mahometu, tu te vei duce la Adrinopolea, unde vei asceptá insociatiune de la mine... Indata-ce vei fi primitu-o, te vei duce la famili'a imperatésca in Serea, vei conduce-o pe malulu nostru, unde eu te voiu asceptá cu princésa...

— Incercát-ai unu asemene lucru Panagia? Inse nimicu nu e mai greu, decátu a se introduce in haremu lui Mahometu!

Panagi'a prinse de mana pe principu si i-dise cu unu accentu, in care suferinti'a se mestecá cu glum'a:

— Tu n'ai observatu de locu, cá sum frumósa, El-Scheriff!?

VIII.

Dantiatória.

Cátu-va timpu dupa aceste intemplári, in Constantinopolea nu se vorbeá de altu-ce, decátu de minnat'a frumsetia si rarele talente ale unei cantaretie numite Sobei-h'a (Aurora). Din care tíera viniá? la ce rasa, la ce familia apartienea acést'a juna féta? nimene nu scia. Sobei-h'a vietuiá singura, dar nu esiá nici odata fara de a fi insocita de unu negru de o marime colosala, a caruia privire tienea in distantia respectuósa pe spectatorii pré zelosi. Gigantele intindeá tapetulu sub pitiórele stapanei sale, candu acést'a avea sè jóce, dinsulu i purtá si incordá guz'l'a.

Candu admiratiunea inspirata prin artist'a se tradá in plóia de sechini de auru, negrulu i culegea, i puneá intr'o cupa si apoi acést'a o presentá stapanei sale, ér acést'a cercá in multime betranii imbracati in cárpe si copíii flamenditi si facea din liberalitatea multimii poimane.

Talentulu Sobeihei, desinteresulu ei, regularitatea purtării sale si frumseti'a ei fara de rivala, nu intardiara a ocupá pe toti bogatii si potintiosii Bizantiului.

Dinsii doriau sè o aiba in seri la concertu, dins'a primii rari invitatiuni si facea sè i se platésca sume esagerate. Afara d'ácea, ea pretindea, cá sclavulu ei giganticu sè o insociésca. Voiau sè-i refudie? Sobei-h'a inse dechiará, cá nu va cantá si trebuia sè céda tinerei fete fantastice si obstinate.

Pana ce Sobei-h'a cantá, negrulu se parea a fi cufundatu intr'unu estasu nedescribilu; candu jocá, cautatur'a lui o urmariá neobositu; dar candu descoperiá colosulu intre spectatorii cutare barbatu, a carui facia respirá admiratiune pasionata, man'a lui se puneá masinalminte pe manunchiulu armei sale acunse sub vestimentulu seu de metasa rosia.

Mahometu alu II-le audi din fundulu serailui seu vorbindu despre cantaréti'a.

Dinsulu puteá sè-i tramita o ordinatiune; inse elu i-adresá e rogare insocindu acestei-a o caseta cu petri scumpe.

Sobeih'a respunse tramisului cu linisce, cà dins'a se va infacisiá intr'aceea-si séra in palatu.

Dar abié se aflà singura cu negrulu, dins'a grabi la elu cu ochii stralucindi si cu unu surisu pe budie.

— In fine! eschiamà dins'a.

— Duce-se va porumb'a in cuibulu vulturului? Intrebà gigantele.

— Dar Gurganu, nu precepi tu, cà me apropiu de tinta? respunse tener'a fèta.

-- Eu sum convinsu, cà tu te jertfesci, respunse negrulu cu vóce tremuratória si cu ochii plini de lacrimi; eu sum convinsu, cà tu te vei perde far' sè parveni celu pucinu a scapà fét'a de imperatu.

— D'apoi ce-mi pasa? Déca nu voiu reesi, déca mi-voiu dá viét'i'a incercandu-me a câstigá fericirea lui El-Scheriff, credi-tu, cà elu nu va versá lacrimi nescate in suvenirea mea? Credi-tu, cà eu, mórta, nu voiu ocupá in anim'a lui acelu locu, pe care nu-lu potui obtiené vietuindu? . . .

— Du-te dara! dise gigantele oftandu; dar pana-ce vei fí in palatulu Balkerneloru, eu voiu cruciá intr'o luntre sub balconii, ce domnescu Bosphorulu.

— Ah! sciu, cà potu contá la tine. Gurganu!

— Pana la mórte, Panagia.

Tiner'a fèta intrebuintiá grigi'a particularia la facerea toaletei sale. Nici-odata dins'a nu aparù mai frumósá in ochii farmecati ai lui Gurganu; unic'a lauda, ce-i dadù dinsulu fù urmatóri'a:

— Tu vei reesi, Panagia! Allah insu-si nu ti-ar poté resistá.

O óra mai tardiu palatulu se deschise inaintea tinerei cantaretie si Gurganu si-luà drumulu spre portu.

Sultanulu se aflá intr'un'a dintre salele palatului din Constantinopolea, in care operele artistiloru byzantini fura respectate.

Pe paretii se intindeau pe unu fundu de auru flori si arabesce, lampe ciselate descindeau din plafondu, corfe de rose si-amestecau mirosulu loru cu a resinelor ardiende in tigai de argintu. Invitatie In-naltime sale erau pucinu numerosi.

Mahometu n'aveá langa sine decátu numai pe Mahmudu, pe princiulu Georgiu Schutai si trei dintre cei mai favoriti viziri ai sei.

Sobeih'a aparù acoperita de veluri lungi; dins'a le-redicá unulu-câte-unulu, pe incetu, cu o cochetaria farmecatória, precum demanét'i'a sufla negur'a usióra, care ascunde gratiele aurorei din primavéra.

Ori-cátu de dedatu a vedé inaintea ochiloru sei spectacolulu frumsetiei, sultanulu totusi statù orbitu.

Sobeih'a se pareá a gustá o bucuria orgoliósa vedindu-i surprinderea si admiratinnea; apoi incordandu-si guzla incepù unulu dintre cantecele dulci si melancolice ale lui Ferdncy.

Tonulu ei se 'naltiá placutu si curatu, câte-odata velatu de tristétia nedefniabila; apoi de-o-data resfirá câte unu ghemu de trille, cari rivalisáu in sonoritate cu cele produse de gütulu filomelei.

Dupa visarea virginei, Sobeih'a produse risulu copilului; gazalului pasionatu lasá sè urmedie cante-culu betiei.

Mahometu si-smulse smoculu, ce-i orná turbanelulu, si-lu aruncá la pitiórele cantaretiei.

Acést'a se parù cà esita de a-lu pune in peru, apoi de odata lu-intarí la sinu.

Cá-si cum i-ar fi stramutatu acestu presentu imperatescu natur'a cugeteloru, dins'a aruncá guzla batuta cu scoice de margaritare, apucá o toba cu zurgalai de argintu si tienendu-o de a supra capului, incepù o miscare rapede, dar usióra cà sborulu unei albini. Ai fi disu, o dina trecènda peste unu campu de flori, o pasere punendu-se pe o crénga indoitiósa si apoi reprindindu-si sborulu seu prin spatiu.

Sultanulu, cu ochii atintiti spre cantarétia, si-luà grumadiariulu de rubini, ér Sobeih'a, precependu gestulu stapanului, primí noulu donu in manile sale unite. Atunci, ca si cum ar fi béta de succesu, dins'a aruncá netrebnic'a tóta langa guzla si jocandu-se cu grumadiariulu lu-lasá sè-i alunece pe sènu, lu-inverti pe langa bratie ca unu sierpe si lu-puse sè sclipésca in peru.

In fine, obosita, se duse si invinsa, si-apucá velulu batutu cu flori de auru, se inveli in dinsulu cu o miscare de castitate si mai adorabila decátu gratiele sale, si se prosternuse pe tapetu la petiórele stapanului. . . Dins'a inchise ochii, peptulu i-bateá sub vestmentulu de gaza si metasa: ea acceptá:

— Sobeiha! dise Sultanulu cu vóce tremuratória.

Dantiatóri'a si-deschise pleopole inchise, privi in giuru de sine si-se vediu singura cu Mahometu.

Din o saritura se redicá in pitióre si se retrase in mediloculu salei.

— Asculta, i-dise Sultanulu, eu nu voiescu sè mai parasescu acestu palatu, unde cantarile si dantiulu teu me transpurtasera la o admiratiune, asemene carei-a n'am mai cunoscutu pan'acum. . . Remani la mine si eu-me-voiu simti fericitu a-ti satisface celoru mai esagrate capritie.

— Capritii esagrate n'am cunoscutu, dómne, de-candu sum; cei-te ti-au vorbitu despre mine, ti-au potutu spune, cà aurulu bogatiloru se preface in manile mele isvoru de binefaceri pentru cei lipsiti.

— E dreptu; primesce dara unu locu intre frumsetiele vestite, de cari e plinu acestu serailu.

— Eu! eschiamà Sobeih'a cu unu surisu despre-tiuitoriu, eu sè traiescu de a-laturea cu Zahor'a Inflorit'a, cu Malib'a Frumós'a! eu sè descindu a rival'a Munei a Gratiósei si a Kengiei, acarei nume insémna tesauru! Tu dóra, Sultane, nu te-ai uitatu destulu de bine la mine, cá sè poti pricepe, cà eu nu sum de o rasa cu ficele tale din Caucasu si cà in vinele mele curge unu sange liberu!

— Nu potu sè me affu vatematu de unu orgoliu, care te face si mai seducatória, reprinse Mahometu; acum-odata affu unu farmecu a mesurá o superbía nobila, care se lupta in contr'a vointii mele. . .

(Va urmá)

Societatea pentru fondu de teatru romanu.

Spre a completá publicarea actelor adunării generale din Lugosiu, éta grabimu a pune in vederea cetitoriloru nostri:

I. Telegramele de felicitare.

1. Bocsia 15/10. Presidiului Societátii fondului teatralu romanu in Lugosiu. Permite-mi cá unu nero-

manu a poftí din anima unu progressu giganticu mar-tiului scopu întreprinsu in caus'a teatrului romanu. Arnoldu Pinkusz oficiante regescu.

2. Bogsia R. 15 oct. Presidiului Societății fon-dului teatralu romanu din Lugosiu. Salutu adunarea, dorindu inaltierea templului Thaliei romane si res-pandirea schinteiloru de cultura teatrala nationala prin reuniunea diletanta din Lugosiu. Ioane Marcu invetiatoriu.

3. Budapesta 15 oct. Dlu Alessandru Mocioni in Lugosiu. Societatea „Petru Maioru“ saluta adunarea teatrala romana. Traiesca Thali'a romana si sprigini-torii ei! Dr. Vuia presedinte.

II. Conspectu generalu

despre banii incassati in favorulu fondului de teatru nationalu romanu cu ocasiunea adunării generale a Societății pentru fondu de teatru nationalu romanu, tinuta la Lugosiu in dilele de 15 si 16 oct. 1876 in sal'a otelului „Regele Ungariei.“

1. Prin onorab. Domnu Constantinu Lazaru, ju-de cercualu administrativu din Birchisiu (comit. Ca-rasiu,) in sensulu listei alaturate sub A) s'a adminis-tratu 220 fl. 50 cr. (La acésta suma au contribuitu : DD. Constantinu Lazaru jude cercualu in Birchisiu 10 fl., Georgiu Stefani notariu cercualu in Birchisiu 10 fl., Dimitriu Carabasiu not. cerc. in Batta 10 fl., Petru Stefanoviciu not. cerc. in Zabaltiu 10 fl., Dio-nisiu Daminescu not. cerc. in Dubesti 10 fl., (tóte aceste sume cá prima rata din capitalulu subscrisu de 50 fl.); Toma Galetariu proprietariu in Cella a sub-scrisu si platitu 50 fl., urmatorii s'au deobligatu a plati pe 5 ani câte 5 fl., si au platitu rat'a prima de 5 fl., Dimitrie Marcu preotu in Birchisiu, Iosifu Da-liciu preotu in Capolnasiu, Iosifu Munteanu preotu in Veresmart, Dimitrie Perin preotu in Birchisiu, Ionu Mihailoviciu preotu in Lalasintiu, Ambrosie Jurma preotu in Batta, Moise Dehelianu preotu in Zabaltiu, Simeonu Dragoiu preotu in Valea mare, Maxin Balanu inv. in Valea mare, Aureliu Rachitanu inv. in Capolnasiu, Ionu Mihailoviciu inv. in Birchisiu; urmatorii au platitu 5 fl., far a se deobligá pe mai multi ani : Gligoru Lupulescu jude com. in Dubesti, Davidu Rista jude com. in Ohaba serbésca, Todoru Petcu jude com. in Bruznicu, Mateiu Forgaciu jude com. in Birchisiu, Gligoru Draganu jude com. in Ca-polnasiu, Davidu Klauber comerciantu in Lalasintiu, Mihaiu Jura jude com. in Batta; Frigiar Imre not. cercualu in Caprióra 4 fl. 50 cr.; urmatorii au platitu câte 3 fl.: Pavelu Deheleanu jude com. in Temerek, Ionu Mihutiude jude com. in Zabaltiu, Georgiu Suba jude com. in Ostrovu, Georgiu Gasparu jude comun. in Cella; urmatorii au datu câte 2 fl.: Stefanu Cara-basiu inv. in Cella, Leontie Mona jude comunalu in in Veresmartu, Alexa Paulescu jude com. in Padu-rani, Vasile Lungu jude com. in Bunea, Iosifu Bu-curu jude com. in Bulza, Ioanu Nestoru inv. in Batta, — éra urmatorii au datu câte 1 fl.: Todoru Mari-nescu invet. in Topla, si Ionu Balanu invet. in Veres-mart.)

2. Prin On. D. Florianu Popianu not. com. in Scausiu, in sensulu listei alaturate sub B) 10 fl. (La acésta suma au contribuitu DD.: F. Popeanu Scausiu 5 fl., Vasiliu Deciu Scausiu 1 fl., Virgiliu Sivi scolar. Scausiu 50 cr., Sabina Sivi scolaritia Scausiu 50 cr.,

Georgiu Balangianu Dragomiresci 1 fl., Ios. Badescu Scausiu 1 fl.)

3. Ill. Sa Domnulu episcopu gr. c. din Lugosiu Dr. Victoru Mihali de Apsia, cá membru fundatoru 100 fl.

4. Dr. Ioanu Maioru advocatu in Lugosiu, cá membru ordinariu 6 fl.

5. Constantinu Radulescu advocatu in Lugosiu, cá membru ordinariu 5 fl.

6. Iuliu Fogarasi notariu in Zam, cá membru or-dinariu 5 fl.

7. Petru Jivi in Lugosiu, cá membru ord. 5 fl.

8. Constantinu Jucu mesariu in Lugosiu 5 fl.

9. Ioanu Vladu advocatu in Lugosiu, cá membru ordinariu pe viétia, o obligatiune despre 50 fl., pla-tindu rat'a prima 10 fl.

10. Florianu Popeanu, not. com. in Scausiu, cá membru ord. 5 fl., — 11. Iosifu Jorga v. not. orasie-nescu in Lugosiu, cá membru ord. 5 fl.

12. Ioane Nedelcu, advocatu in Lugosiu, cá mem-bru ord. 10 fl.

13. Fabiu Rezeiu not. la trib. reg. din Lugosiu 5 fl. — 14. Nicolae Scipione, de la Remete, cá mem-bru ord. 5 fl.

15. Zenobiu Bordanu, adv. in Lugosiu, cá mem-bru ord. 10 fl. — 16. Dr. Ios. Miescu, med. in Lugosiu, cá membru ord. 5 fl.

17. Alessandru Mocioni a platitu, cá interese dupa capitalulu subscrisu, 225 fl.

18. Eugeniu Mocioni a platitu, cá interese du-pa capitalulu subscrisu, 225 fl.

19. Leontinu Simonescu, protonotariu comit. in Lugosiu, cá membru ord. 5 fl., — 20. Axentiu Calda-rasiu, not. com. in Cosiova, cá membru ord. 5 fl., —

21. Coriolanu Brediceanu, adv. in Lugosiu, cá membru ord. 5 fl., — 22. Titu Hatieg, adv. in Lugosiu, cá membru ord. 5 fl., — 23. Karl Klein negutiatoriu cá membru ord. 5 fl., — 24. Pavelu Rotariu, advocatu in Timisióra, tax'a pe doi ani 12 fl., — 25. Nicolau Vul-

canu, protopopu in Leta-mare, cá membru ord. 5 fl., — 26. Georgiu Traila parocu in Timisióra-Fabrique, cá membru ord. 5 fl., — 27. Constantinu Udria, jude orasianescu in Lugosiu, cá membru ord. 5 fl., — 28. Gavrilu Popu, canonicu in Lugosiu, cá membru ord. 5 fl., — 29. Axentiu Gaita, subjude reg. in Fagetu, cá membru ord. 5 fl.

30. Unu Pelerinu — 100 fl.

31. Teodoru Popu proprietariu in Lugosiu, cá membru ord. 5 fl., — 32. Nicolau Sedanu, comissariu de siguritate in Fagetu, cá membru ord. 10 fl., —

33. Iulianu Janculescu in Lugosiu $\frac{1}{2}$ losu „Unga-rische Prämien-Anleihe“ in valóre nominala de 50 fl.

Sum'a totala : 1038 fl. 50 cr. si $\frac{1}{2}$ losu „Unga-rische Prämien-Anleihe“ in valóre nominala de 50 fl.

Lugosiu 16 oct. 1876.

Comissiunea :

Titu Hatieg, Ioanu Nedelcu, Zenobiu Bordanu, Iosifu Jorgu, Fabiu Rezeiu.

In nrulu viitoriu vomu publicá socotél'a dlui Iuliu Petricu, presintata de secretariulu Societății in a dóu'a siedintia a adunării generale.

S A L O N U.

Calindarul septemanei.

Duminică 23-a după Rusalii, Evang. 8 Luca Cap. 10 st. 25—37.

Dumin.	31 12	S. S. Ap. Stahie Opperl și Ampliu.
Luni	1 13	S. S. Cosma și Damian, cei din Asia.
Marti	2 14	S. Mart. Akindin.
Mercuri	3 15	S. Akepsima.
Joi	4 16	Cuv. Par. Ioniciu.
Vineri	5 17	S. S. Mart. Galaction și Epistimi.
Samb.	6 18	Sf. Par. Pavelu.

CE E NOU?

Imperatul Germaniei în ziua de anul nou victoriu va serba iubilul său militaresc de 70 ani. În cercurile ofițerilor s'au proiectat o mare festivitate militară pe acea zi, înse imperatul și-a descoperit dorința d'ă petrece ziua aceea fără vr'o festivitate militară mai mare.

Cameră Romaniei s'a deschis la 2 noiembrie st. n. Discursul de tron constată, că relațiile Romaniei față de puterile mari sunt cele mai bune. — „Romanul“ consilia pe Romani, dicându: „să meargă necurmat pe calea națională a strabunilor noștri, și i asigurăm, *avem temeiuri să-i asigurăm*, că ori cari voru fi evenimentele, purtarea națională și corectă a națiunii noastre și a guvernului ei va fi încoronată cu cea mai bună izbândă.“

Stefanu Catargi, nepotul de frate alu agentului roman din Paris, unu tineru în etate de 18 ani, în septemana trecută s'a împuscatu la Paris. Causă acestui faptu fu starea-i materială foarte derangiata. Dinsulu a fostu nepotul principelui Ghica, pe care mai înainte cu patru ani principele Sutzu l'a omoritu în duelu la Paris, despre care amu relatatu la timpulu său.

Studentii romani de la academiă de drepturi din Oradea-mare — precum cetim în diariile unguresci — au trimis o depesă de felicitare lui Cernajeff. (? !)

Dlu Stefanu Siendrea, profesorul în Iasi, fu numitu agentu diplomaticu alu Romaniei la Paris, în loculului Calimachi Catargi.

Resbelulu orientalu. Armată turcă în zilele ultime a lunii trecute ocupandu fortărețele cele mai însemnate în Serbia, precum Djunis, Krusevatz, Alexinatz, Deligrad, și făcându armată lui Cernajeff nepuțincioasă pentru așterare mai departe, eră espuse totă Serbia la catastrofa cea mai mare. Milanu întielegendu despre periculu ce amenința, a telegrafatu la Livadia, rogandu pe țiarulu Rusiei, că să vină intru ajutoriu. În urm'ă acestei rogări, țiarulu Alessandru a trimis unu ultimatu țarului otoman, și a datu porunca generalulu Ignatief, că să pretinda armistițiu de 6 săptămâni, sistarea inimizităților numai de câtu. Sublimă țar, la sfatul Angliei și celorlalte țări, a primitu acestu armistițiu, carele s'a subsemnatu în 2 noiembrie de ambele țări. — Milanu în momentulu supremu a periculu a parasitu Belgradulu și a caletoritu la armată; a aflatu înse numai ruinele armatei sale, și vedindu prepaștia nemarginită a planșu a supra celorlalte întemplete; pe generalulu Cernajeff

lu-demisionă numai decătu, denumindu în loculul lui pe Horvatovici. Cernajeff va parasiti cu rusine Serbia, și precum ni se anunța, se va asiedia în Helvetia.

Unu esecutoru din Oradea-mare a indeplinitu zilele trecute unu act de forță crudel. Elu a mersu să esecueze pe unu omu seracu, pe care l'a gasitu bolnavu și zacându în patu. Bietulu omu neavendu nimica, esecventulu l'a scos din patu, l'a culcatu pe paie și i-a dusu patulu.

Din Oradea-mare se scrie, că soci'ă de 65 ani a unui locuitoriu de acolo a fugitu cu unu tineru de 26—28 ani. „Junii înamorați“ au fugitu la Aradu. Dame înamorate, conformu judecătii seriose a etății sale, înainte de plecare și-a adusu a minte, că numai din amoru nu se poate țra, deci împachetă din averea barbatulu câtu putu.

Cardinalulu Giacomo Antonelli, precum anunța unu telegramu din Rom'ă, a moritu în 6 noiembrie.

Flamur'a lui Hymen.

Dlu Marcu D. Pascuti, teologu absolutu de Oradea-mare, la 24 oct. și-a incredințiatu de sociă pe domnișor'ă Maria Lulusia din Borosiu-Ineu, comitatulu Aradu.

Dn Nicolau Vladu, farmecistu în Abrudu, la 26 oct. și-a serbatu cunun'ă cu domnișor'ă Maria Daianu în Chisfaleu lângă Alba-Iulia.

Biserica și șola.

Prelecțiuni publice în Iasi. Dlu A. D. Xenopolu — precum aflăm din „Curierulu de Iasi“ — a deschis în sală universității din Iasi o serie de prelecțiuni publice. În prelecțiunea prima dă a aretatulele ce resulta din starea curatului agricolă a unei țări. Celu d'antăiu reu este, că banii importati în țara sunt în catime mai mica decătu acei esportati; alu doile reu este secarea țărilor productive ale pământulu; alu treile reu e funcționarismulu, care arunca statulu în luptă cea mai uricioasă a partidelor personale; reulu din urma va fi scaderea populațiunii.

Congressulu bisericescu serbescu s'a deschis la 4 noiembrie. Congressulu din Sibiu în anul acesta nu se va ține.

La Oradea-mare s'a înființiatu de curendu o loggia de franc-masoni, la care solenitate au participatu multi membrii din diferite țări.

Dr'ă Aurelia Christofi din Craiova, în vârsta numai de 16 ani, a obținutu zilele trecute la București cu multu succesu bacalaureatul (maturitatea) concurandu alături cu fratele său. Dr'ă Aurelia Christofi, precum ni spune „Romanulu“, este fiic'ă unui veteranu alu luptelor noastre naționale, Dlu A. Christofi, care a luat o parte activă la revoluțiunea politică și socială de la 1848 și a facutu apoi parte dintre esilați.

Societati și institute.

Societatea geografică română din București a amanatu adunarea sa generală pe 24 oct. c. v. Din incidentulu acest'ă companie căilor ferate din Romani'ă a redusu la jumetate prețulu biletelor, spre a înlesni astu-felu pe membrii din țară, cari aru

dorî sè mërğa in capitala sè ia parte la lucràrile acestei adunàri.

Societatea de lectură a studenților din clas'a a VII și VIII-a de la gimnasiulu rom. din Blasiu pe anulu scolasticu 1876/7, se constituî în inceputulu lui septemvre in modulu urmatoriu : conducatoriu alu societàtii se denumi M. O. Domnu Nicolau Popescu prof. gimn. că presiedinte. Vice-presiedinte se alese studentulu Andreiu Micu (Clain); notariu alu siedintieloru și corespundintieloru Georgiu Barbatu stud. in cl. VIII.; bibliotecariu Panteli Valeanu, totu in cl. VIII-a, cassariu Alesandru Precupu stud. in a VII-a, vice-bibliotecariu Romulu Presia in a VII-a. In comitetulu pentru critisarea operateloru incurse pentru fòr'a soc. : Andreiu Micu presiedinte, Mihaiu Jarhonu notariu și membrii : Panteliu Valeanu, Bas. Munteșcu și Romulu Presia. Fòr'a soc. „Filomela“ ese de 4 ori pe luna sub redactiunea stud. Andreiu Micu.

Literatura.

Dóne cantionete au aparutu la Iasi, si a nume „Totu trei chifle 10 bani“ și „Isacu zodierulu,“ ambele de dlu Emanuilu Negrutiu.¶

„Aida“ Tecstulu acestei opere frumóse a esitu la Bucuresci și in limb'a romana.

T e a t r u.

Dlu I. C. Lugosianu la 5 nov. a inceputu sè deia unu ciclu de represintatiuni teatrale romane in opidulu Kétegyháza, comitatulu Aradu.

In teatulu celu mare din Bucuresci la 10 oct. st. v. compan'ia dlui Pascaly a jucatu : „Uciderea lui Mihaiu Bravulu,“ tablou nationalu in dóue parti, in versuri, de D. Bolintineanu.

Teatrele din Paris nu pré au acuma piese nóue. La 18 oct. s'a jocatu pentru prima-óra o nóua opera comica de Lecocq, intitulata „Kosiki,“ N'a facutu mare efectu. Offenbach e bolnavu ; elu are trei operete gata. Sardou a terminatu o drama. Dumas inca a scrisu o piesa, care in lun'a lui decemvre se va jucá. Labich a datu unui teatru o comedía in trei acte. — Atât'a totu.

Industria si comerciulu.

Espositiunea universală din Paris. Ministrulu lucràrilor publice in Francia a emisu unu cerculariu catra directiunile càiloru ferate, invitandu-le a-i face cunoscutu tarif'a ce potu sè acórde pe durat'a espositiunii universale diu Paris.

Ghicitura de semne

de Elena Zachariu.

*e Δa = i = :u?e = i*e)ii=șia a X o*așã
 șu □a*e □u așã (i*a = așiu = ea ai Δa*îșu
 :e și X ee □e (u ♡ oși = șe □u = u = a Δe*i șașã
 :e)ie a(u șeu : = i*îșu : i □o* = uși o X iv = îșu.

I. X * o ș e ș □ u.

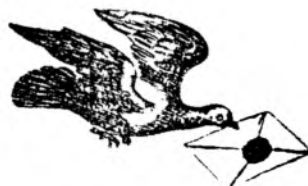
Deslegarea problemei de semne din nr. 36 :

Déca nu mai esti in viétia,
 Spune-mi, sufletu, ce iubescu,
 Sè lasu lumea cu-a sa cétia,
 Si sè viu sè te 'ntalnescu!

P. Popoviciu I.

Bine au deslegatu-o dómnele și domnisiórele : Emilia Popu n. Marcusiu, Eugenia Munteanu, Emilia P. Popoviciu, Iulia Moldovanu, Iuliana Savescu, Elena Zacharia, Augusta de Misiciu n. Serbu, Eugenia Socolu, Eufrosina Popescu, Maria Ardeleanu, Amalia Popoviciu, Iulia Crisanu, Lucretia Nilcanu, Agaftia Micsiunescu, Laura Popu, Zoe Dimbu, Sofia Lugosianu, Maria Moldovanu, Marta Popu, Iulia Berindeiu și dlu Petru Beleiu.

Post'a Redactiunii.

Dsiórele E. M. in Hatieg. Din romanulu „Columb'a“ nu avemu la dispositiune nici unu esemplariu.

Dlui G. T. in Zelau. Amu fi publicatu-o bucurosu, inse nu a sositu la noi. De siguru a peritu pe posta.

Dlui I. C. in Brasiovu. Opulu cerutu se afla la noi, inse numai in lun'a viétoria sè va puté tramite.

Dnei A. G. in Valeni. Indata-ce amu primitu, amu dispusu sè se faca ceea ce doriti.

Lectura pentru serile de érna!

Indemnatu de incuragiarea cu care onorab. publicu a binevoitu sè intimpine incercarea mea a dóu'a de romanu originalu intitulatu :

„Ranele Natiunii“

am onóre sè aducu la cunoscinti'a publica, cà — la dorinti'a esprimata din mai multe parti — am dispusu, cà acestu opu sè se retiparésca din „Familia“, unde a aparutu pentru prim'a-óra.

Lucrarea intréga, continendu trei tomuri, va esí la 1 dec. a. c., si va constá — dimpreuna cu portulu postalu — 2 fl.

Cei ce dorescu sè aiba acestu romanu, binevoiesca a se adressá la redactiunea „Familiei“ in Budapesta, — tramitiendu pretiulu inainte, séu deobligandu-se a-lu platí la primirea cartiloru, — in casulu din urma inse portulu postalu se va platí de catra abonanti.

Rogu pe cetitorii acestei foi, sè spriginésca acésta nóua intreprindere a mea, adunandu câtu de multi abonanti pentru acestu romanu!

De la acésta spriginire va atérná sè mai scriu si alte romanuri, séu sè me retragu de pe acestu terenu, pe care avemu inca atâtu de putine producte, si unde asiu lucrá cu asiá multa placere.

Budapesta 3 noemvre 1876.

Iosifu Vulcanu.

Proprietariu, redactoru respundietoriu și editoriu : IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pesta. 1876. Calea tieriei nr. 39.